

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Διδάσκοντας Αρχαία Ελληνικά...

Κατανόηση κειμένου

Σάββατο 24 Ιανουαρίου 2026 - Λύκειο Αποστόλου Μάρκου, Λευκωσία

Σάββατο 07 Φεβρουαρίου 2026 - Λύκειο Λινόπετρας, Λεμεσός

Τι σημαίνει *κατανόηση κειμένου;*

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου

ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Υπεύθυνη του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Θα εξετάσουμε:

- Την **έννοια** «κατανόηση κειμένου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στο Α.Π. των Αρχαίων Ελληνικών
- Τη **διδασκτική πρακτική**, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα κειμένων του Γυμνασίου και του Λυκείου
- Την **αξιολόγηση**

Το σπίτι

Το σπίτι

Το σπίτι

Τα μέρη και η λειτουργία τους:

Υπόγειο, ισόγειο, οροφή, πόρτες, παράθυρα, σκάλα, ...

Τα υλικά και η λειτουργία τους:

Ξύλο, τούβλα, τσιμέντο, πέτρα, κεραμίδια, ...

Τα αισθητικά στοιχεία και η λειτουργία τους :

Καμάρα, μπαλκόνι, πέτρα, ξύλο, ...

Όπως ένα σπίτι καθορίζεται από το περιβάλλον του και συναρμόζεται από διάφορα μέρη, υλικά, με συγκεκριμένες τεχνικές και όρους, έτσι και το κείμενο.

Για να κατανοήσω το κείμενο πρέπει να μελετήσω τα υλικά, τα μέρη, τις τεχνικές σε συνάφεια με τη λειτουργία τους.

Ποια στοιχεία δομούν το νόημα του κειμένου;

- Λεξιλόγιο
- Γραμματική
- Συντακτικό

Κατανόηση κειμένου ΕΙΝΑΙ η βαθιά και ουσιαστική αναγνώριση και γνώση των δομικών συντελεστών του νοήματος και της λειτουργίας τους.

- Το κάθε κείμενο υφίσταται, επειδή ο δημιουργός του έκανε συγκεκριμένες επιλογές:

λεξιλογικές, γραμματικές, συντακτικές

- Αυτές **συλλειτουργούν** και δημιουργούν το **περιεχόμενο** του κειμένου.
- Αυτές ακριβώς τις λειτουργίες οφείλουμε να βοηθήσουμε και τα παιδιά να κατανοήσουν,

ανάλογα με το επίπεδο και τον βαθμό ωριμότητάς τους.

Η διδασκαλία κάθε κειμένου πρέπει να
απαντά σε τρία βασικά ερωτήματα:

Τι;

Πώς;

Γιατί;

Τι **ΔΕΝ** είναι η κατανόηση κειμένου

Μόνο το νόημα

Μόνο το θέμα

Μόνο οι ιδέες

Μόνο το περιεχόμενο του κειμένου

Όταν λέμε *κατανόηση κειμένου*
ΔΕΝ εννοούμε:

- Επιφανειακή διδασκαλία
- Συζήτηση απλώς γύρω από τη θεματική και τις ιδέες του κειμένου, περίπου «τι λέει το κείμενο»
- Άκριτη αποστήθιση μετάφρασης

Όταν λέμε *κατανόηση κειμένου* εννοούμε:

- Ουσιαστική διδακτική προσέγγιση
- Εξήγηση, ερμηνεία όσων στοιχείων σηματοδοτούν και νοηματοδοτούν το κείμενο (λεξιλόγιο, γραμματική, συντακτικό)
- *Κατά + νοέω -ω̃*

Η κατανόηση κειμένου,
ως διαδικασία και διδακτική πρακτική,
συνδέεται με την **καλλιέργεια
δεξιοτήτων και κριτικής σκέψης**.
Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την τριβή
με τα κείμενα.

- Διδάσκουμε **όσο το δυνατόν
περισσότερα κείμενα!**
- Όσο περισσότερα κείμενα
μελετήσουν οι μαθητές, τόσο
περισσότερο εξοικειώνονται με τη
διαδικασία της κατανόησης.

Βασικές αρχές διδασκαλίας:

(βλ. Προγραμματισμό Αρχαίας
Ελληνικής Γλώσσας κάθε τάξης)

- 1.Εξέταση του κειμένου ενταγμένου
στο γραμματειακό του είδος και
στο ιστορικοκοινωνικό του
πλαίσιο, με τις απολύτως
απαραίτητες σχετικές πληροφορίες.
- 2.Ορθή, εκφραστική **ανάγνωση** από
τον/την εκπαιδευτικό.

3. Ολιστική και κειμενοκεντρική προσέγγιση.

Η ολιστική προσέγγιση αφορά την ισομερή **συνεξέταση μορφής και περιεχομένου (γλώσσα και νοήματα)**, ενώ η κειμενοκεντρική αφορά την **κατανόηση του κειμένου με βάση τις πληροφορίες που δίνει το ίδιο το κείμενο** (και όχι άλλες, εκτός κειμένου).

4. Τριμερής πορεία όλο-μέρος-όλο.

Όλο: η συνολική ανάγνωση του κειμένου

Μέρος: ενότητες/περίοδοι/κώλα ή τομείς κειμενικής ανάλυσης (γλωσσικός, αισθητικός, πραγματολογικός)

Όλο: συνολική αποτίμηση της αξίας και σημασίας του κειμένου, κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου.

5. Πορεία από τα Νέα Ελληνικά (και την κυπριακή διάλεκτο) στα Αρχαία Ελληνικά, από το γνωστό και οικείο στο νέο, ώστε να εντοπίζουν και να κατανοούν τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ Αρχαίων και Νέων Ελληνικών.

6. Αξιοποίηση βασικών βιβλίων αναφοράς (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή).

7. Η απόδοση στα Νέα Ελληνικά ως γόνιμη και δημιουργική διαδικασία, η οποία δείχνει ότι οι μαθητές/-τριες **κατανοούν τα κύρια νοήματα** του κειμένου καθώς και τα **γραμματικά** και **συντακτικά** στοιχεία της γλώσσας (μορφή και περιεχόμενο).

Η απόδοση ως στοιχείο που υποβοηθά στην **ερμηνεία** των κειμένων και **όχι ως αυτοσκοπός** της διδασκαλίας.

(7) Η απόδοση ως διαδικασία που αξιοποιεί το «**τι**» (περιεχόμενο), «**πώς**» (λεξιλογικές και γραμματικές επιλογές, εκφραστικά μέσα, ύφος, επικοινωνιακό πλαίσιο, οργάνωση και δομή του λόγου, συνοχή και συνεκτικότητα) και «**γιατί**» (μηνύματα, αξίες, αντιλήψεις, αρχές) του κειμένου.

Αξιοποιούνται: πολλαπλές αποδόσεις/μεταφράσεις, παραγωγή, κριτική και διόρθωση απόδοσης/μετάφρασης κ.ά.

8. Συνδυασμός μαθητοκεντρικών μεθόδων

(διερευνητική, ανακαλυπτική, συνεργατική, επίλυση προβλήματος κ.ά.), επαγωγική μέθοδος, διαθεματικότητα, δημιουργικές δραστηριότητες, πρόκληση ενδιαφέροντος, καλλιέργεια δεξιοτήτων, αξιοποίηση της τεχνολογίας και οτιδήποτε καθιστά τη διαδικασία μάθησης ενεργητική και αποτελεσματική.

9. Βιωματικότητα και επικαιροποίηση, ώστε να αναδειχθεί και η χρηστικότητα του μαθήματος.

Η διδακτική πρακτική

Παραδείγματα βάσει των κειμένων του Γυμνασίου και του Λυκείου

Παραδείγματα Γυμνασίου

Επιλογή από τις ενότητες:

«Κείμενα και παιγνιώδεις ασκήσεις»

Βλ. Ιστότοπο Αρχαίων Ελληνικών - Χρήσιμο
υλικό - Γυμνάσιο

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αἰσώπου μῦθος

Ὀδοιπόροι
καὶ
ἄρκτος

Δύο φίλοι τὴν

αὐτὴν ὁδὸν

βαδίζουν. Ἐπειδὴ

δὲ ἄρκτος αὐτοῖς
ἐπιφαίνεται, ὁ μὲν
ἀναβαίνει ἐπὶ τι
δένδρον καὶ
ἐνταῦθα

κρύπτεται. Ὁ δέ,
ἐπειδὴ ἔμελλε
περικατάληπτος
γενέσθαι, πίπτει
κατὰ τοῦ ἐδάφους
καὶ τὸν νεκρὸν
προσποιεῖται.

Ποια εικόνα αποδίδει το νόημα της
χρωματισμένης πρότασης;

A

B

Ἄρα, «τὴν αὐτὴν ὁδόν» σημαίνει: τον ίδιο δρόμο

1α

Ο ένας από τους δύο φίλους του πιο πάνω μύθου αφηγείται την επόμενη μέρα στην τάξη του την περιπέτεια που έζησε. Χρησιμοποιεί κατά βάση χρόνο **ενεστώτα** (**ιστορικός ενεστώτας**), για να κάνει την αφήγησή του πιο ζωντανή και παραστατική! Να συμπληρώσεις τα κενά της αφήγησής του με τις κατάλληλες λέξεις του πιο κάτω πλαισίου.

~~δέντρο~~ ~~νεκρός~~ ~~δρόμο~~ ~~φίλους~~ ~~πέφτω~~ ~~φεύγει~~
~~αρκούδα~~ ~~μυρίζεται~~ ~~αγγίζει~~ ~~συγκρατώ~~ ~~κινδύνους~~ ~~αυτί~~

«Βαδίζουμε με τον φίλο μου στον ίδιο **δρόμο**, όταν ξαφνικά εμφανίζεται μπροστά μας μια **αρκούδα**. Τότε, αυτός ανεβαίνει πάνω σε κάποιο **δέντρο** κι εκεί κρύβεται. Εγώ, πάλι, επειδή κινδύνευα να με πιάσει η αρκούδα, **πέφτω** καταγής και προσποιούμαι ότι είμαι **νεκρός**. Ενώ η αρκούδα φέρνει κοντά μου τη μουσούδα της και με **μυρίζεται** γύρω-γύρω, εγώ **συγκρατώ** την αναπνοή μου, επειδή λένε ότι το ζώο αυτό δεν **αγγίζει** νεκρό. Όταν η αρκούδα **φεύγει**, ο φίλος μου που κρυβόταν στο δέντρο κατεβαίνει και με ρωτά τι μου είπε η αρκούδα στο **αυτί**. Εγώ του λέω ότι με συμβούλεψε να μη ταξιδεύω συντροφιά με τέτοιους φίλους που δε μένουν δίπλα μου στους **κινδύνους**.

Η ιστορία μου μας διδάσκει ότι οι συμφορές δοκιμάζουν τους γνήσιους **φίλους**».

1β

Ποιος από τους δύο φίλους του μύθου πιστεύεις ότι θα μπορούσε να αφηγηθεί την ιστορία με τον συγκεκριμένο τρόπο; Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

(i) Ο φίλος που σκαρφάλωσε στο δέντρο (ο Ορέστης).

(ii) Ο φίλος που προσποιήθηκε τον νεκρό (ο Παύλος).

Παρατήρηση: Όταν κάποιος από τους ήρωες του μύθου αφηγείται ο ίδιος την ιστορία του, τότε η **τριτοπρόσωπη** αφήγηση μετατρέπεται σε **πρωτοπρόσωπη**!

Να σημειώσεις τον αριθμό της αρχαιοελληνικής φράσης που ταιριάζει σε καθεμιά από τις πιο κάτω εικόνες με τα στιγμιότυπα του μύθου. Στην εικόνα ΣΤ αντιστοιχούν δύο φράσεις.

Α

Φράση: 6

Β

Φράση: 3

Γ

Φράση: 1

Δ

Φράση: 5

Ε

Φράση: 7

ΣΤ

Φράσεις: 1 4 2 2

Αρχαιοελληνικές φράσεις

1. Ὁ δέ, ἐπεὶ δὲ ἔμελλε περικατάληπτος γενέσθαι, πίπτει κατὰ τοῦ ἐδάφους καὶ τὸν νεκρὸν προσποιεῖται.
2. Τοῦ λοιποῦ μὴ συνοδοιπορεῖν τοιούτοις φίλοις, οἱ ἐν κινδύνοις οὐ παραμένουσιν!
3. Ἐπεὶ δὲ ἄρκτος αὐτοῖς ἐπιφαίνεται, ὁ μὲν ἀναβαίνει ἐπὶ τι δένδρον καὶ ἐνταῦθα κρύπτεται.
4. Τί ἡ ἄρκτος πρὸς τὸ οὖς εἶπεν;
5. Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἄρκτος προσφέρει αὐτῷ τὸ ρύγχος καὶ περισφραίνεται, οὗτος τὰς ἀναπνοὰς συνέχει· λέγουσι γὰρ ὅτι τὸ ζῶον οὐχ ἄπτεται νεκροῦ.
6. ~~Δύο φίλοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζουσιν.~~
7. Ὅτε δὲ ἡ ἄρκτος ἀπέρχεται...

4

Να τονίσεις τις ακόλουθες λέξεις (με οξείες και περισπωμένες), με βάση τους κανόνες τονισμού που διδάχθηκες.

δένδρα, ζώων, προσφέρουσι, τοιούτων,
περιοσφραίνονται, λόγοι

5

«λέγουσι γὰρ τὸ ζῶον οὐχ ἄπτεσθαι νεκροῦ»

Στην πιο πάνω φράση, το οὐκ μετατρέπεται σε οὐχ. Για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό; Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση.

α. Για να δοθεί έμφαση στην άρνηση.

β. Επειδή ακολουθεί λέξη που αρχίζει από φωνήεν.

γ. Επειδή ακολουθεί φωνήεν που παίρνει δασεία.

δ. Επειδή ακολουθεί φωνήεν που τονίζεται.

Ποια από τις πιο κάτω νεοελληνικές παροιμίες θα ταιρίαζε πιο πολύ με το επιμύθιο (συμπέρασμα) του μύθου; Να κυκλώσεις τον αριθμό της επιλογής σου και να την δικαιολογήσεις.

Οι καλοί λογαριασμοί
κάνουν
τους καλούς φίλους.

1

Ο καλός ο φίλος
στην ανάγκη φαίνεται.

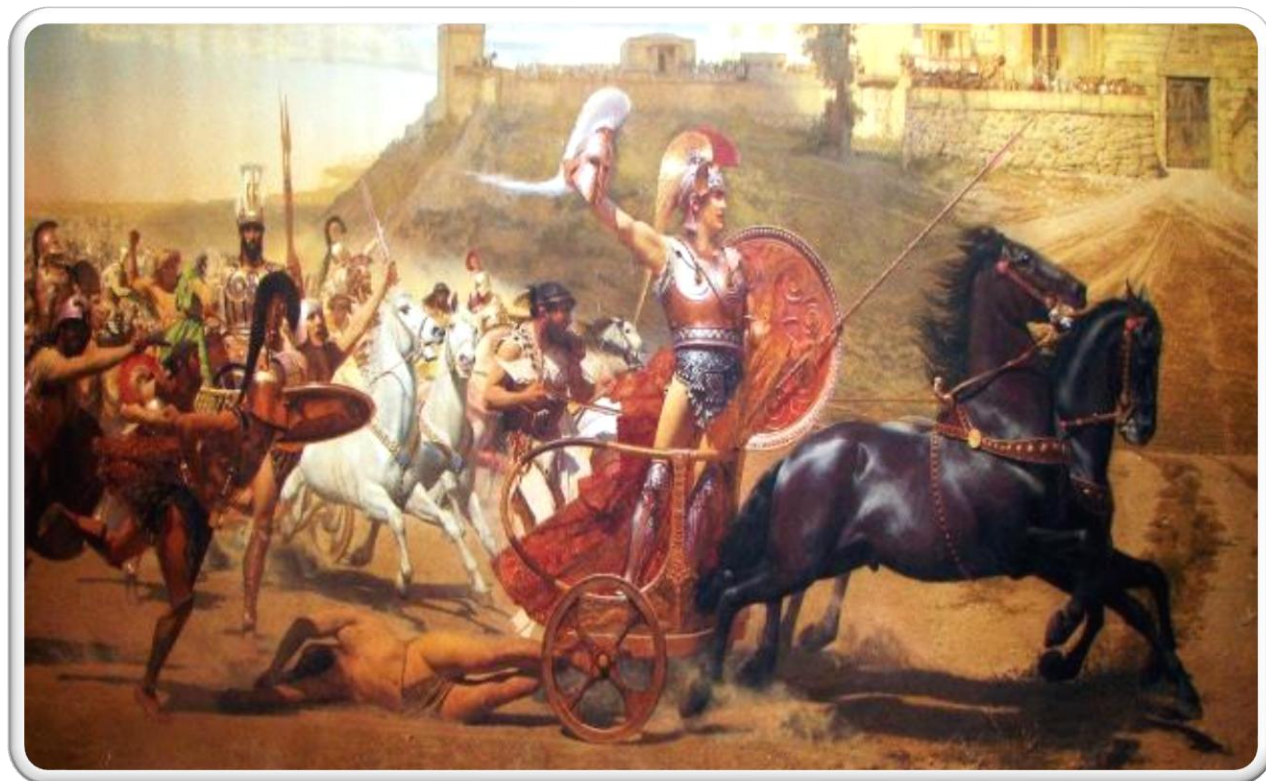
2

Δείξε μου τον φίλο σου,
να σου πω ποιος είσαι.

3

Καινούριο φίλο έπιασες,
παλιό μη λησμονήσεις.

4

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Άχιλλεύς

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις ἐκ Πηλέως βρέφος,

ἀθάνατον θέλουσα ποιῆσαι τοῦτο,

κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύπτουσα,

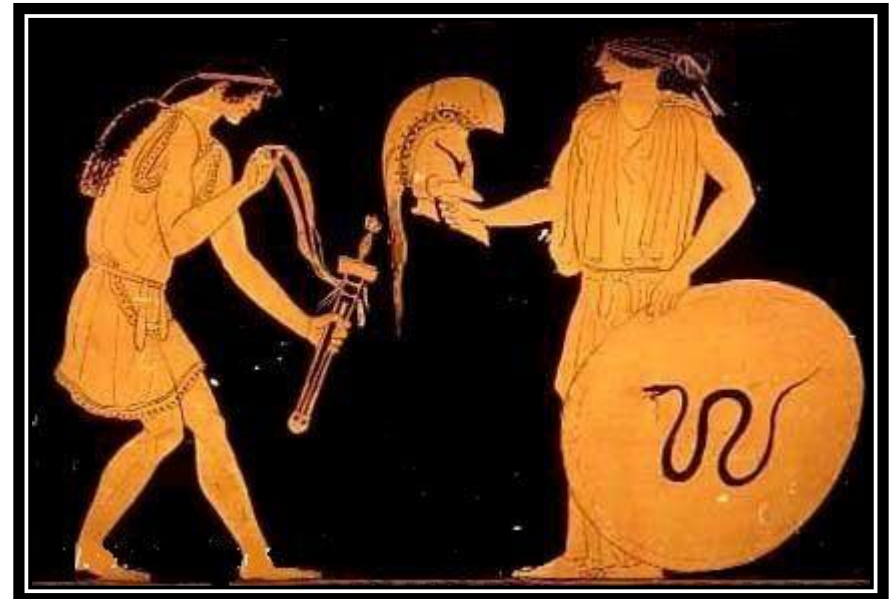
ἐν νυκτὶ ἔφθειρεν ἐκεῖνο

ὃ ἦν αὐτῷ θνητὸν πατρῶον,

ἐν ἡμέρᾳ δὲ ἔχριεν ἀμβροσίᾳ.

Τι μπορεί να σημαίνει το ὥς; Διάλεξε τη σωστή σημασία με βάση το νόημα του κειμένου.

1. Ὅσο η Θέτιδα γέννησε
2. Ὡστε η Θέτιδα γέννησε
- 3 Ὄταν η Θέτιδα γέννησε

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις ἐκ Πηλέως βρέφος,
ἀθάνατον θέλουσα ποιῆσαι τοῦτο,
κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ
ἐγκρύπτουσα,
ἐν νυκτὶ ἔφθειρεν ἐκεῖνο
ὃ ἦν αὐτῷ **θνητὸν πατρῷον,**
ἐν ἡμέρᾳ δὲ ἔχρειεν ἀμβροσίᾳ.

Πηλεὺς δέ,
ὅτε εἶδε τὸν παῖδα σπαίροντα ἐπὶ τοῦ
πυρός, ἐβόησε.

Θέτις,
ἐπειδὴ ἐκωλύθη τὴν προαίρεσιν
τελειῶσαι,
νήπιον τὸν παῖδα ἀπέλιπε πρὸς Νηρηίδας
καὶ ὥχετο.

➤ Ποιος ἀπὸ τοὺς δύο γονεῖς ἤθελε νὰ κάνει
τὸν Ἀχιλλέα ἀθάνατο;

↓
Ἡ Θέτιδα

↓
Γιατί;

↓
ἐπειδὴ ἦταν ἡ ἴδια θεά ἐνῶ ὁ πατέρας θνητός

↓
Δίνει καὶ τὸ κείμενο κάποια σχετικὴ πληροφορία;

↓
θνητὸν πατρῷον,

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις ἐκ Πηλέως βρέφος,
ἀθάνατον θέλουσα ποιῆσαι τοῦτο,
κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύπτουσα,

ἐν νυκτί ἔφθειρεν ἐκεῖνο

ὃ ἦν αὐτῷ θνητὸν πατρῶον,

ἐν ἡμέρᾳ δὲ ἔχρειεν ἀμβροσίᾳ.

Πηλεὺς δέ,

ὅτε εἶδε τὸν παῖδα σπᾶλλοντα ἐπὶ τοῦ πυρός,
ἐβόησε.

Θέτις,

ἐπειδὴ ἐκωλύθη τὴν προαίρεσιν τελειῶσαι,
νήπιον τὸν παῖδα ἀπέλιπε πρὸς Νηρηίδας
καὶ ὥχετο.

➤ Ποιες δύο φράσεις δηλώνουν χρόνο και
τι έκανε η Θέτιδα στη διάρκεια του;

ἐν νυκτί - ἐν ἡμέρᾳ

➤ Η Θέτιδα τη νύχτα έκαιγε
στη φωτιά ό,τι θνητό είχε
κληρονομήσει από τον
πατέρα του ο Αχιλλέας.

➤ Τη μέρα άλειβε τον
Αχιλλέα με **αμβροσία**,
δηλαδή τον έκανε
αθάνατο.

Η αμβροσία ήταν η τροφή των θεών.
ἀβροσία < ἀ-(στερ.)+βροτός (= θνητός)

Αναγνωρίζετε την πτώση;

⇒ **ἐν + δοτική**
(χρόνος)

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις ἐκ Πηλέως βρέφος,
ἀθάνατον θέλουσα ποιῆσαι τοῦτο,
κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύπτουσα,
ἐν νυκτὶ ἔφθειρεν ἐκεῖνο
ὃ ἦν αὐτῷ θνητὸν πατρῶον,
ἐν ἡμέρᾳ δὲ ἔχριεν ἀμβροσίᾳ.

Πηλεὺς δέ,

ὅτε εἶδε τὸν παῖδα σπαίροντα ἐπὶ τοῦ πυρός,

ἐβόησε

Θέτις,
ἐπειδὴ ἐκωλύθη τὴν προαίρεσιν τελειῶσαι,
νήπιον τὸν παῖδα ἀπέλιπε πρὸς Νηρηίδας
καὶ ὥχετο.

Αν ἦσουν γονιός και ἐβλεπες το παιδάκι σου να
σπαρταρά πάνω από τη φωτιά, τι θα ἔκανες;

Τι ἔκανε ο Πηλέας;

Φώναξε δυνατά.

Χρησιμοποιούμε και σήμερα λέξεις από το
ρήμα βοῶ;

Βοή

Βοήθημα

Βοήθεια

Βοηθητικός

Βουητό

Γράψε δίπλα από κάθε φράση του αρχαίου κειμένου τον αριθμό της σωστής νεοελληνικής απόδοσης και διάβασε το κείμενο με την ορθή σειρά! (Άσκ. 8)

κάκει τρεφόμενος
τῇ Λυκομήδους θυγατρὶ Δηιδαμείᾳ μίγνυται,
καὶ γίνεται παῖς Πύρρος αὐτῷ,
ὃ ἔπειτα κληθεὶς Νεοπτόλεμος.
Ὅμως Ἀχιλλεὺς ἐμηνύθη,
καὶ Ὀδυσσεὺς ἐζήτει αὐτὸν παρὰ Λυκομήδει.

Τότε δὲ Ὀδυσσεὺς σάλπιγγι ἐχρήσατο
καὶ εὔρε Ἀχιλλέα.

καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Ἀχιλλεὺς εἰς Τροίαν ἦλθε.

Αρχαίο κείμενο		Νεοελληνική απόδοση
κάκει τρεφόμενος	3	Ενώ ο Αχιλλέας ανατρέφεται εκεί (δηλ. κοντά στον Λυκομήδη)
τῇ Λυκομήδους θυγατρὶ Δηιδαμείᾳ μίγνυται,	5	σμίγει με τη Δηιδάμεια, την κόρη του Λυκομήδη,
καὶ γίνεται παῖς Πύρρος αὐτῷ, ὃ ἔπειτα κληθεὶς Νεοπτόλεμος.	1	και αποκτά έναν γιο, τον Πύρρο, που αργότερα ονομάστηκε Νεοπτόλεμος
Ὅμως Ἀχιλλεὺς ἐμηνύθη,	7	Ὅμως το μυστικό του Αχιλλέα αποκαλύφθηκε.
καὶ Ὀδυσσεὺς ἐζήτει αὐτὸν παρὰ Λυκομήδει.	2	και ο Οδυσσέας τον έψαχνε στον Λυκομήδη.
Τότε δὲ Ὀδυσσεὺς σάλπιγγι ἐχρήσατο καὶ εὔρε Ἀχιλλέα.	4	Τότε ο Οδυσσέας, χρησιμοποίησε τη σάλπιγγα και βρήκε τον Αχιλλέα.
καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Ἀχιλλεὺς εἰς Τροίαν ἦλθε.	6	Και με αυτόν τον τρόπο, ο Αχιλλέας πήγε στην Τροία!

Τι εκφράζουν οι ακόλουθες φράσεις του κειμένου; Συμπλήρωσε τις πτώσεις σύμφωνα με το παράδειγμα και γράψε σε κάθε κύκλο τον αριθμό που αποδίδει τη σωστή σημασία. (Άσκ. 10)

Εμπρόθετη φράση			Σημασία
εἰς τὸ πῦρ εἰς Τροίαν	εἰς + Αιτιατική	3	1. Τόπος: κίνηση προς τόπο (σε, προς) 2. Τόπος: στάση (πάνω σε) 3. Τόπος: στάση (προς το μέρος) 4. Χρόνος (σε, στη διάρκεια)
ἐν νυκτὶ ἐν ἡμέρᾳ	ἐν + Δοτική	4	
ἐπὶ τοῦ πυρός	ἐπὶ + Γενική	2	
πρὸς Νηρηίδας πρὸς Χείρωνα	πρὸς + Αιτιατική	1	
παρὰ Λυκομήδει	παρὰ + δοτική	3	

Προσοχή! Ο σύνδεσμος *ὅτι* στις ακόλουθες προτάσεις δεν έχει πάντα την ίδια σημασία!

Με βάση το νόημα κάθε πρότασης, βρες και γράψε τη σημασία του *ὅτι*.

Πρόταση	Σημασία <i>ὅτι</i> / είδος συνδέσμου
καὶ ὠνόμασεν Ἀχιλλέα (πρότερον δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ Λιγύρων) ὅτι τὰ χεῖλη μαστοῖς οὐ προσήνεγκε.	ὅτι = διότι, επειδή Εἶναι αιτιολογικός σύνδεσμος
Κάλχας ἔλεγεν ὅτι οὐ δύναται Τροία χωρὶς αὐτοῦ αἰρεθῆναι.	ὅτι = ὅτι, πως Εἶναι ειδικός σύνδεσμος
Θέτις προεγίνωσκεν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐν στρατείᾳ ἀποθανεῖν.	ὅτι = ὅτι, πως Εἶναι ειδικός σύνδεσμος

Τι σύνδεσμος εἶναι το *ὅτι* στις ακόλουθες προτάσεις, ειδικός ή αιτιολογικός;

Πηλεὺς ἐφοβήθη **ὅτι** τὸν παῖδα σπαίροντα ἐπὶ τοῦ πυρὸς εἶδε. Αιτιολογικός σύνδεσμος

Πηλεὺς ἔλεγεν **ὅτι** Χείρων τὸν παῖδα τρέφει. Ειδικός σύνδεσμος

Τα άλογα που χορεύουν

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Χάρων ό Λαμψακηνός, Ώροι Λαμψακηνών
(Διασκευή: Γ. Ξενής)

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο
καὶ ἐνίκησαν.

ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη*
καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας,
κουρεὺς ἐγένετο.

Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν
ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ’ αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο
ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

καὶ Νάρις
ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
καὶ ἀποδειχθεὶς* ἡγεμῶν ὑπὸ* τῶν Βισαλτῶν,
τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν* ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον
ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν
αὐλῶν,
καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι,
τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο,
εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

Ποιοι ἐπιτέθηκαν	➔	Βισάλται
σε ποίους	➔	Καρδιανούς
καὶ ποιοὶ νίκησαν;	➔	Βισάλται

Με ποιες λέξεις δηλώνεται ἡ
εχθρική κατεύθυνση
πρὸς τὴ συγκεκριμένη πόλιν;

εἰς Καρδίαν

Εἰς + αιτιατική

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο
καὶ ἐνίκησαν.

ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη*
καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας,
κουρεὺς ἐγένετο.

Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν
ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο
ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

καὶ Νάρις
ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
καὶ ἀποδειχθεὶς* ἡγεμῶν ὑπὸ* τῶν Βισαλτῶν,
τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν* ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον
ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν
αὐλῶν,
καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι,
τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο,
εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

Οὗτος: τι μέρος του λόγου εἶναι;

Αντωνυμία (αντί+ὄνομα)

Σε ποιο ὄνομα αναφέρεται,
ποιο ὄνομα αντικαθιστά;

Νάρις

Ὅσα λέγονται ἐδῶ ἐγιναν
κατά τὴν ἐκστρατεία
ἢ πριν ἀπὸ αὐτήν;

ΠΡΙΝ

Αφηγηματικὴ τεχνικὴ σε σχέση με τον χρόνο
Αναδρομή στο παρελθόν (flash back).

Σε ποια ηλικία του Νάρη
μεταφερόμαστε;

παῖς ὢν
(παιδική ηλικία)

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο
καὶ ἐνίκησαν.

ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη*
καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας,
κουρεὺς ἐγένετο.

Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν
ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο
ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

καὶ Νάρις
ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
καὶ ἀποδειχθεὶς* ἡγεμῶν ὑπὸ* τῶν Βισαλτῶν,
τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν* ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον
ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν
αὐλῶν,
καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι,
τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο,
εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

Τι συνέβη σε αὐτόν; Εντόπισε το ρήμα.
ἐπράθη

Το ρήμα εἶναι *πιπράσκω, πιπράσκομαι*.

- Πῶς λέγεται ο χώρος όπου πωλούνται τα καύσιμα;

→ *Πρατήριο καυσίμων*.....

- Ἄρα, το ρήμα *πιπράσκω* σημαίνει:

→ *Πουλῶ (πιπράσκομαι: πουλιέμαι)*.....

- Το θέμα του ρήματος υπάρχει και σε λέξεις ὅπως δημοπρασία, μεταπράτης (=έμπορος).

Πῇ (=πού) ἐπράθη ὁ Νάρις;

ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐν + δοτική ➡ στάση σε τόπο

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο
καὶ ἐνίκησαν.

ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ **ἐπράθη***
καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας,
κουρεὺς ἐγένετο.

Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν
ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο
ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

καὶ Νάρις
ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
καὶ ἀποδειχθεὶς* ἡγεμῶν ὑπὸ* τῶν Βισαλτῶν,
τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν* ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον
ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν
αὐλῶν,
καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι,
τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο,
εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

Ποιο προηγείται χρονικά,
το ἐπράθη ἢ το δουλεύσας; **ἐπράθη**

Τι μπορεί να σημαίνει η
φράση δουλεύω τινί;
Εἶμαι/γίνομαι δούλος κάποιου.

Άλλες λέξεις στα Νέα Ελληνικά
από το ρήμα δουλεύω με την
αρχαιοελληνική του σημασία!

δούλος δουλοπρεπής υποδούλωση
δουλεία δουλικότητα δουλεμπόριο
κοιλιόδουλος αδούλωτος

Ποια τέχνη ασκούσε
ως δούλος ο Νάρης; **κουρεὺς**

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο
καὶ ἐνίκησαν.

ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη*
καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας,
κουρεὺς ἐγένετο.

Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν
ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο
ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

καὶ Νάρις
ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
καὶ ἀποδειχθεὶς* ἡγεμῶν ὑπὸ* τῶν Βισαλτῶν,
τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν* ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον
ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν
αὐλῶν,
καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἱστάμενοι,
τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο,
εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

Ποια εἰκόνα ἀποδίδει
αὐτό που ἔκαναν τα ἄλογα;

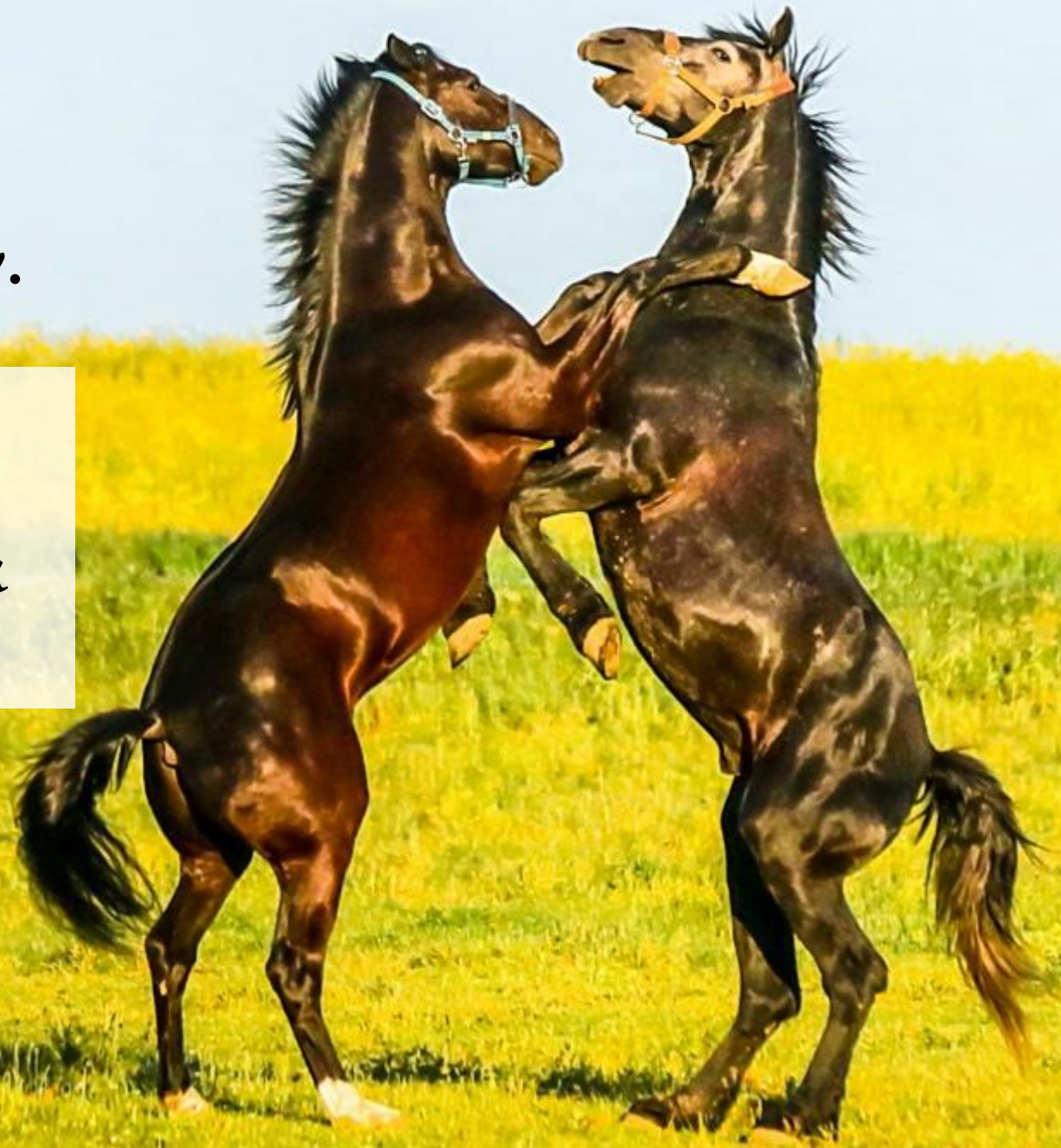
(i)

(ii)

Ο Νάρης, αφού έζησε
πολλά χρόνια
στην Καρδία, γνώριζε
το έθιμο των Καρδιανών.

Αν ήσουν εσύ ο έξυπνος
Νάρης και είχες την πιο
πάνω πληροφορία, τι θα
έκανες;

ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις
ἐκτῆσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα,
καὶ ἀφικομένη* ἡ αὐλητροὺς εἰς τοὺς
Βισάλτας,
ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς·

μετὰ τῶν αὐλητῶν* τούτων

Νάρις **στρατεύεται** ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο*,
ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητάς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα
ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν
ἐγίγνωσκον.

καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ,
ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν
καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτρέποντο.

τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν,
καὶ οὕτως* ἐνικήθησαν.

στρατεύεται

Τι διαφορὰ ἔχει αὐτό το ρήμα
σε σχέση με ὅλα τα ρήματα που εἶδαμε
προηγουμένως;

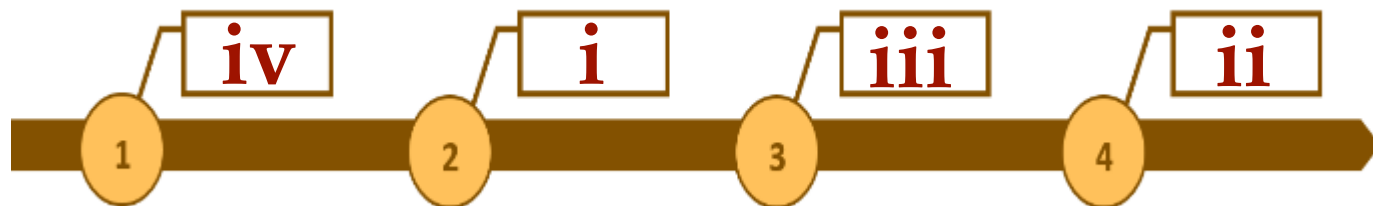
Ενεστώτας, παροντικός χρόνος.
Ὅλοι οι προηγούμενοι
ρηματικοί τύποι ἦταν ιστορικοί χρόνοι.

Πώς λειτουργεῖ στο κείμενο;

Ιστορικός ενεστώτας:
ζωντανεύει,
κάνει πιο παραστατικό το κείμενο.

Βάλε τώρα στη σειρά αυτά που έκανε ο Νάρης:

- i. Η αυλητρίδα έφτασε στους Βισάλτες.
- ii. Ο Νάρης έκανε εκστρατεία εναντίον της Καρδίας με τους αυλητές.
- iii. Η αυλητρίδα δίδαξε σε πολλούς την τέχνη του αυλού.
- iv. Ο Νάρης πήρε ως δούλα μια αυλητρίδα από την Καρδία.

ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρης
ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα,
καὶ ἀφικομένη* ἡ αὐλητρίς εἰς τοὺς
Βισάλτας,
ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς·

μετὰ τῶν αὐλητῶν* τούτων
Νάρης στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο*,
ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα
ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν
ἐγίγνωσκον.

καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ,
ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν
καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτρέποντο.

τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν,
καὶ οὕτως* ἐνίκηθησαν.

ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις
ἐκτῆσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητροίδα,
καὶ ἀφικομένη* ἡ αὐλητροὺς εἰς τοὺς
Βισάλτας,

ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς·

Με την τελευταία πρόταση
κλείνει η εξιστόρηση του
γεγονότος
που ανακοινώθηκε με την
πρώτη. Έχουμε, δηλαδή,
σχῆμα **κυκλικό**

καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ αὐλοῦ,

ἴσταντο ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ

καὶ πρὸς ὀρχησθαι αὐτόν.

τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν,
καὶ οὕτως* ἐνίκηθησαν.

οὕτως

Ποια διαφορά έχει το οὕτως με το οὔτος
που βρήκαμε προηγουμένως;

οὔτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη

Το οὕτως είναι επίρρημα (κατάληξη -ως).
Σημαίνει *έτσι, με αυτόν τον τρόπο.*

Το οὔτος είναι αντωνυμία.
Σημαίνει *αυτός* και αναφέρεται στον *Νάρη*.

Υπάρχει κάτι κοινό ανάμεσα στην
τελευταία και την πρώτη πρόταση του κειμένου;

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο καὶ ἐνίκησαν.

Τα ρήματα ἐνίκησαν και ἐνίκηθησαν.

6

Η νίκη των Βισαλτών ήταν αποτέλεσμα στρατιωτικής ανωτερότητας;

Όχι. Οφειλόταν περισσότερο στην αξιοποίηση των αδυναμιών του αντιπάλου. Ο Νάρης γνώριζε αυτήν την αδυναμία, αιφνιδίασε τους αντιπάλους και κατέστρεψε το ισχυρότερο στρατιωτικό τμήμα των Καρδιανών, το ιππικό.

7

Γιατί ο Χάρων από τη Λάμψακο επέλεξε αυτήν την ιστορία; Μόνο και μόνο επειδή ήταν παράξενη και ευχάριστη;

Εκτός από παράξενη και ευχάριστη, η ιστορία αυτή:

- τονίζει τη σημασία του τεχνάσματος → (πρβλ. Λύσανδρος στους Αιγός Ποταμούς, Δούρειος ίππος)
- έχει και διδασκτικό χαρακτήρα.

Η εξεζητημένη συνήθεια των Καρδιανών υποδηλώνει τρυφή, καλοπέραση, μαλθακό τρόπο ζωής: λαοί που ζουν με τρυφηλό τρόπο ζωής, που διαφθείρονται από τα υλικά αγαθά, καταστρέφονται.

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος 7.1-2 - Η φιλοπατρία του Αγησίλαου

Διαλησμά, Κ., Δρουκόπουλος, Α., Κουτρουμπέλη, Ε., Χρυσάφης, Γ., Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, Α΄ Τάξη
Ενιαίου Λυκείου: Αθήνα: ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, σελ. 202-205, 208-209

Στο απόσπασμα αυτό, ο Ξενοφών εγκωμιάζει τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο τον Β΄ (βασιλιάς από το 400 περίπου έως τον θάνατό του, το 360 π.Χ.) για τη στάση του απέναντι στην πατρίδα του.

Μετάφρ. Π. Βλαχάκος & Γ.Α. Ράπτης, 2003	Ξενοφώντος Ἀγησίλαος	Μετάφρ. Κ. Καιροφύλας, [1939]
ΞΕΝ ΑΥ 7.1–7.2 (ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ) (greek-language.gr)		
[7.1] Θα μακρολογούσα βέβαια να γράψω για κάθε περίπτωση χωριστά σε ποιο βαθμό αγαπούσε την πόλη του. Πιστεύω λοιπόν ότι δεν υπάρχει τίποτε απ' όσα είχανε, που να μην ενισχύει αυτήν την άποψη. Κοντολογής όλοι ξέρουμε καλά ότι ο Αγησίλαος σε οποιαδήποτε περίπτωση πίστευε ότι θα ωφελήσει την πατρίδα, δεν λογάριαζε τους κόπους, δεν προσπαθούσε ν' αποφύγει τους κινδύνους, δεν λυπόταν τα χρήματα, δεν έβρισκε ως δικαιολογία τη σωματική του κατάσταση, ούτε τα γεράματα, αλλά πίστευε ότι αυτό είναι το καθήκον του σωστού βασιλιά, να κάνει όσο περισσότερα καλά μπορεί σ' αυτούς που κυβερνά. [7.2] Εγώ συγκαταλέγω ακόμη και αυτήν στις πιο σημαντικές ευεργεσίες προς την πατρίδα του, ότι δηλαδή είχε την πιο μεγάλη δύναμη στην πόλη του και όμως αληθινά σεβόταν απόλυτα τους νόμους.	[7.1] Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἴη γράφειν· οἶομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει. ὥς δ' ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προϋφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὥς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. [7.2] ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.	[7.1] πολύ αν ηθέλομεν να γράψωμεν λεπτομερώς περί του πατριωτισμοῦ του, διότι νομίζω ὅτι δεν υπάρχει καμμία πράξις του ἣ οποία να μη συνέτεινε πρὸς τον σκοπὸν αὐτόν. Ἐν βραχυλογίᾳ λοιπὸν ας εἰπῶμεν ὅτι, ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁ Αἰησίλαος, ὅπου ἐπίστευε ὅτι θα ὠφελοῦσε τὴν πατρίδα του, δεν ἀπέφευγε τοὺς κόπους, δεν ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τοὺς κινδύνους, δεν ἐφείδετο χρημάτων, οὔτε ἐπροφασίζετο τὴν υγείαν του καὶ τὸ γῆρας, ἀλλ' ἐσκέπτετο ὅτι καθήκον του ἀγαθοῦ βασιλέως εἶναι νὰ κάμνη εἰς τοὺς ὑποτελεῖς του ὅσον το δυνατόν περισσότερα καλά. [7.2] Μεταξύ δε των μεγαλυτέρων υπηρεσιῶν τας οποίας προσέφερε εἰς τὴν πατρίδα ἐγὼ τάσσω καὶ τὸ ὅτι, ἐνὼ ἦτο δυνατώτατος εἰς τὴν πόλιν, ἐφαίνετο ἐν τούτοις φανερά ὑποτασσόμενος εἰς τοὺς νόμους.

Α΄ Λυκείου
προσανατολισμού

Ξενοφώντος
Ἀγησίλαος

Βλ. ιστότοπο Αρχαίων
Ελληνικῶν - Χρήσιμο
υλικό - Λύκειο

Ασκήσεις - Δραστηριότητες

2α. Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἑν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἴη γράφειν· οἶομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὅ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει.

Σε ποιο γνώρισμα του Αγησιλάου αναφέρεται η αντωνυμία τοῦτο;

2β. ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.

Ποιαν λέξη επεξηγεῖ η υπογραμμισμένη φράση;

Ασκήσεις - Δραστηριότητες

3. «Εγώ συγκαταλέγω ακόμη και αυτήν...» (7.2, Μετάφρ. Π. Βλαχάκος & Γ.Α. Ράπτης) και «...εγώ τάσσω και το ότι...» (7.2, Μετάφρ. Κ. Καιροφύλας).

Ποιον όρο του αρχαιοελληνικού κειμένου αποδίδουν με τα πιο πάνω αποσπάσματα οι μεταφραστές; Ποιον θα επιλέγατε εσείς και γιατί;

[7.2] <u>Εγώ συγκαταλέγω ακόμη και αυτήν</u> στις πιο σημαντικές ευεργεσίες προς την πατρίδα του, ότι δηλαδή είχε την πιο μεγάλη δύναμη στην πόλη του και όμως αληθινά σεβόταν απόλυτα τους νόμους.	[7.2] ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος <u>καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ</u> , ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.	[7.2] Μεταξύ δε των μεγαλυτέρων υπηρεσιών τας οποίας προσέφερε εις την πατρίδα <u>εγὼ τάσσω και το ότι</u> , ενώ ήτο δυνατώτατος εις την πόλιν, εφάινετο εν τούτοις φανερά υποτασσόμενος εις τους νόμους.
---	--	---

4. Αξιοποιώντας τις δύο προτεινόμενες νεοελληνικές μεταφράσεις, τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου *Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι* σελ. 203 και 204 και κάνοντας όποιες αλλαγές κρίνετε σκόπιμες, να γράψετε τη δική σας απόδοση των παραγράφων 7.1-2.

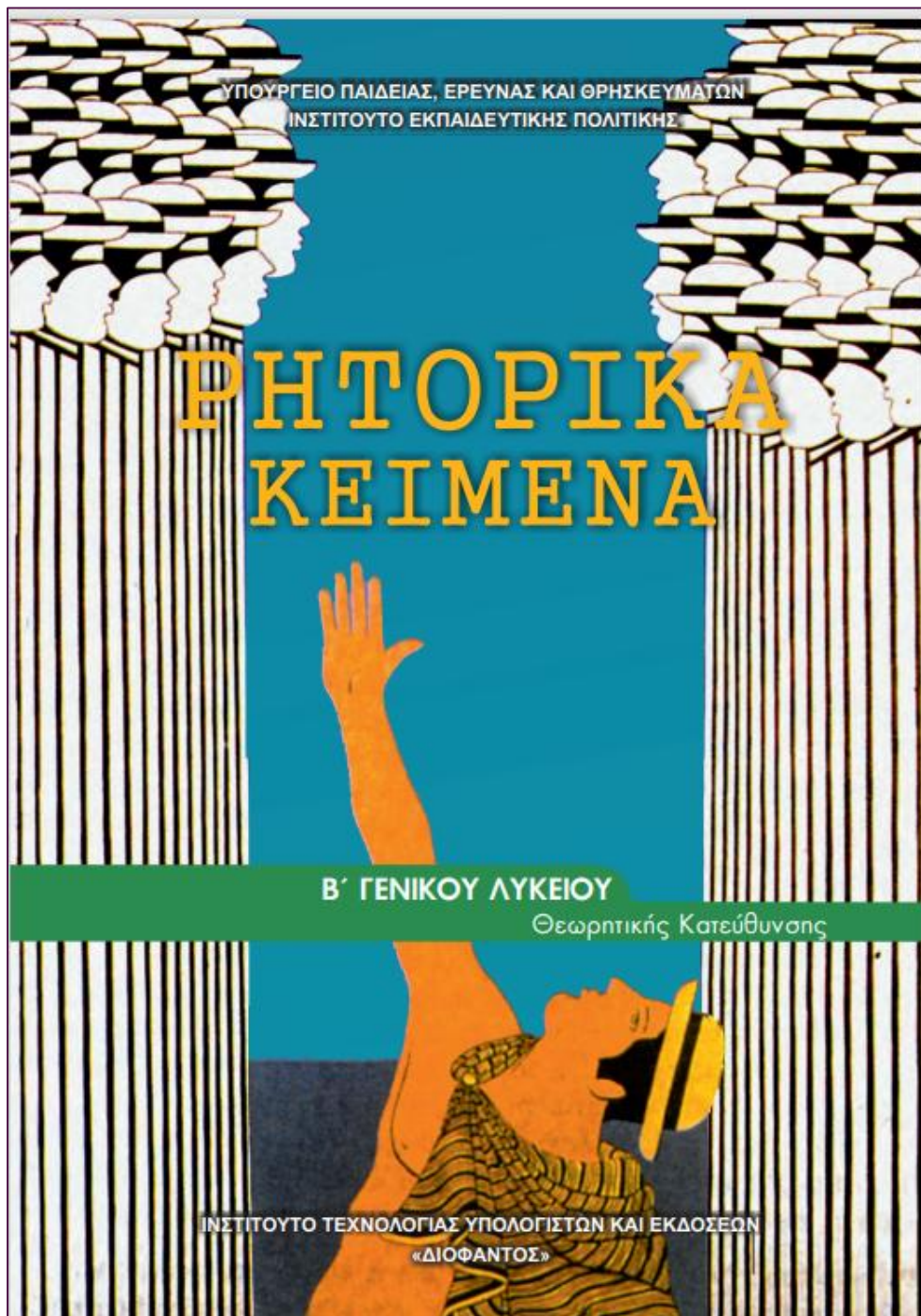
10. Να μεταφέρετε τις ακόλουθες προτάσεις στο παρόν χρησιμοποιώντας ενεστώτα.

i. Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἴη γράφειν.

ii. δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

11. Να ξαναγράψετε την ακόλουθη περίοδο λόγου βάζοντας όπου Ἀγησίλαος = ὑμεῖς.

Ἀγησίλαος δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Β' Λυκείου προσανατολισμού
Λυσίου
‘Υπὲρ Μαντιθέου

Β' Λυκείου προσανατολισμού
Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου

10 Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλει-
φθείσης διὰ τὰς συμφοράς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς
τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα
μνᾶς ἑκάτερα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ'
ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρώων, καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώ-
ποτέ μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.

Ἡ συμπεριφορά του
Μ. στην ιδιωτική του
ζωή.

ἐκδίδωμι παντρεύω

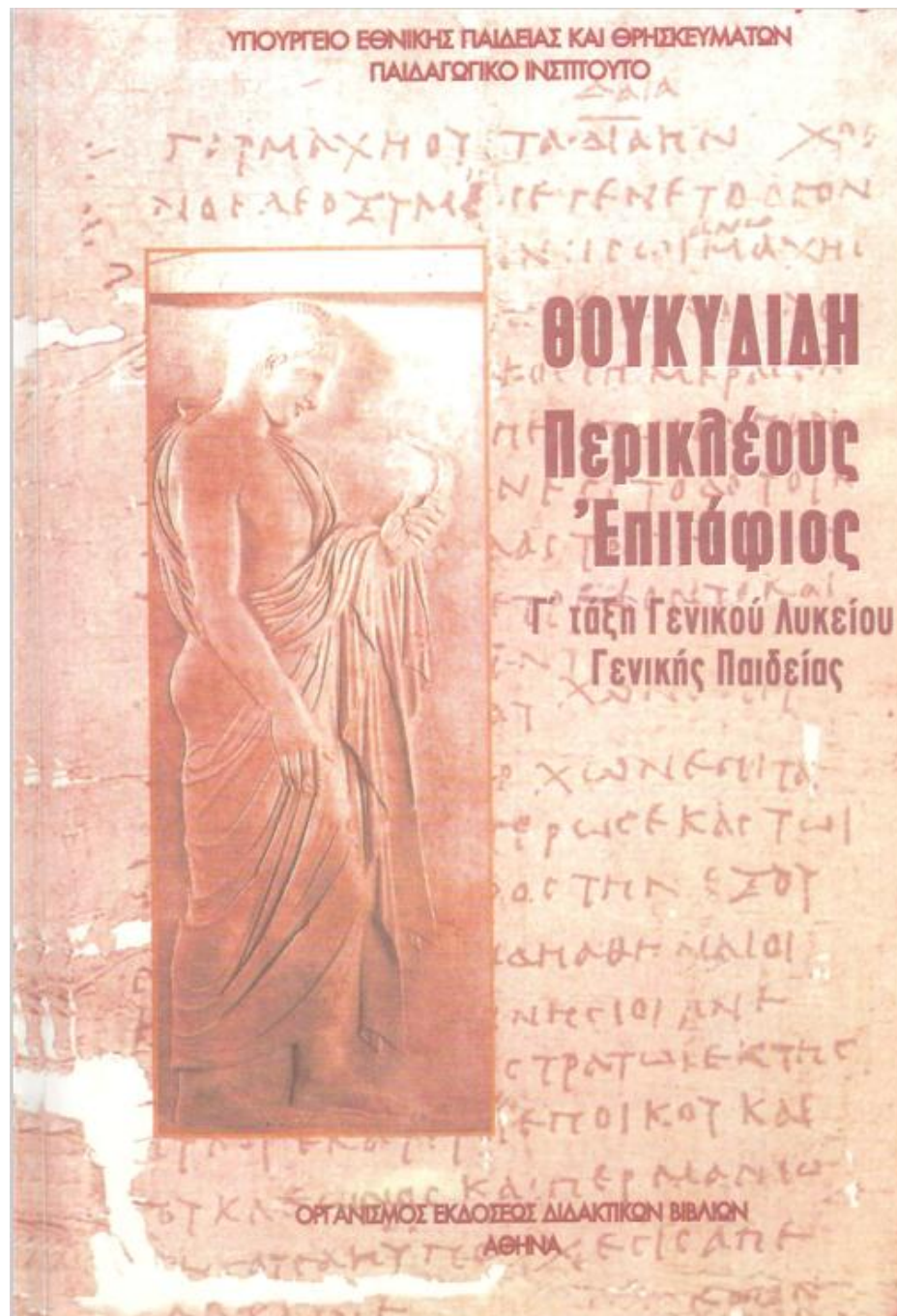
ἐπιδίδωμι δίνω προίκα, προικίζω

Λεξιλόγιο: ἐκδίδωμι, ἐπιδίδωμι, μνᾶ, ἑκάτερος –α –ον

Γραμματική: ἐξέδωκα, ἐπιδούς, μνᾶς, ἑκάτερα (=ἀδελφῇ)

Συντακτικό: ἐπιδίδωμί τινί τι

δύο μὲν ἀδελφὰς – πρὸς τὸν ἀδελφὸν δέ

Γ' Λυκείου προσανατολισμού
Θουκυδίδη
Περικλέους Ἐπιτάφιος

35. «Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα¹ τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὥς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἄρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ² καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα¹ καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γάρ

Κεφ. 35

Οἱ πολλοὶ τῶν εἰρηκότων· οἱ περισσότεροι ἀπὸ τους ομιλητές.

Προστίθημί τινί τι· συμπληρώνω κάτι με κάτι (νέο).

Λεξιλόγιο: ἐνθάδε

Γραμματική: εἰρηκότων, προσθέντα, αὐτόν (=τὸν λόγον)

Συντακτικό: γενική διαιρετική, προστίθημί τινί τι, ὥς (σημασία, λειτουργία), απρόσωπη έκφραση (καλὸν ενν. ἐστί),

οἱ μὲν πολλοί - ἐμοὶ δέ

Εκφραστικά μέσα: αντίθεση, υπερβατό

3. Με βάση το κείμενο, να επιλέξετε από τη Β' στήλη την ορθή απάντηση για τις ερωτήσεις που σας δίνονται στην Α' στήλη και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο φύλλο απαντήσεων.

Α' στήλη	Β' στήλη
1. Γιατί ο Δίας έκανε τον Ηρακλή αθάνατο;	α) Επειδή ο Ηρακλής ήταν γιος του Δία.
	β) Επειδή ο Ηρακλής ξεχώριζε στην αρετή.
	γ) Επειδή ο Ηρακλής βασανίστηκε.
2. Γιατί ο Δίας τιμώρησε τον Τάνταλο;	α) Επειδή ο Τάνταλος ήταν πολύ κακός.
	β) Επειδή ο Τάνταλος έγινε αθάνατος.
	γ) Επειδή ο Τάνταλος ήταν άξιος για την κόλαση.
3. Γιατί πρέπει ο Δημόνικος να μελετά και τους ποιητές και τους υπόλοιπους σοφούς συγγραφείς;	α) Για να μάθει τα πιο δύσκολα νοήματα.
	β) Για να μάθει για τις μέλισσες.
	γ) Για να μάθει τα καλύτερα διδάγματα από τον κάθε συγγραφέα.
4. Γιατί η μελέτη των κειμένων παρομοιάζεται με την εργασία της μέλισσας;	α) Επειδή η μέλισσα παίρνει όλα τα στοιχεία από κάθε φυτό.
	β) Επειδή η μέλισσα κάθεται μόνο σε κάποια φυτά.
	γ) Επειδή η μέλισσα παίρνει τα καλύτερα στοιχεία από κάθε φυτό.

Αξιολόγηση

**Εναλλακτικοί
τρόποι
αξιολόγησης
της
κατανόησης
και απόδοσης
του κειμένου**

Βλ.:

Αξιολόγηση
(3/9/2025)

6. Σε κάθε απόδοση των πιο κάτω φράσεων του αρχαιοελληνικού κειμένου, υπάρχει ένα λάθος. Να το εντοπίσετε και να το διορθώσετε.

Εναλλακτικοί
τρόποι
αξιολόγησης
της
κατανόησης
και
απόδοσης
του κειμένου

Βλ.:
[Αξιολόγηση](#)
(3/9/2025)

α. ὥς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι.
Απόδοση: ὅπως λένε ὅλοι οἱ μύθοι καὶ πιστεύουν

β. τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν
Απόδοση: τὸν ἄλλο χάρη σὴν κακία τοῦ τὸν τιμώρησαν με τὶς μεγαλύτερες τιμωρίες

7. Να επιλέξετε την ορθή απόδοση για τα αποσπάσματα που σας δίνονται και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο φύλλο απαντήσεων. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

α. πάντες πιστεύουσι	i) ὅλοι πιστεύουν
	ii) πάντα πιστεύουν
	iii) παντού πιστεύουν
β. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρᾷμεν	i) ὅπως ακριβῶς βλέπουμε τὴ μέλισσα
	ii) ὅπως ακριβῶς βλέπουν τὴ μέλισσα
	iii) ὅπως ακριβῶς βλέπεις τὴ μέλισσα

Αξιολόγηση

- Έντιμη, συνεπής, ουσιαστική
- Αξιολογούμε όπως διδάσκουμε!
- Καλλιέργεια κρίσης και όχι αποστήθισης

Σας ευχαριστώ!

